

สมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูที่ปรึกษา

Counseling Competency for Advisor

พัชรี ฤงแก้ว¹ อภิเชษฐ จันทนา²Patcharee Thoongkaew¹ Apichet Juntana²

Received: 8 November 2021, Revised: 26 November 2021, Accepted: 1 December 2021

บทคัดย่อ

บทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของครูที่ปรึกษาคือการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน คอยชี้แนะทั้งเรื่องการเรียนรู้และเรื่องส่วนตัว เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งเครื่องมือที่จะให้ช่วยครูที่ปรึกษาสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้คือ การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนด้วยการสื่อสารแบบสองทางอย่างมีเป้าหมาย โดยครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้ช่วยสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ตลอดจนใช้กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกไว้วางใจ พร้อมทั้งจะเปิดเผยความรู้สึกของตนเองในการสำรวจทำความเข้าใจกับปัญหาจนสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในเรื่องต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูที่ปรึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาซึ่งประกอบไปด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ เพื่อให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยามีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ: สมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ครูที่ปรึกษา

ABSTRACT

The most important role of advisory teacher is to support the learners and give advice on both academic and personal matters so that students are ready physically, intellectually, emotionally and socially. The tool that will help advisory teacher can take care of students is psychological counseling, which is a process of helping students with purposeful two-way communication. The advisory teacher will help create an atmosphere and relationship as well as using the psychological counseling process to facilitate learners to build trust readily to reveal their feelings in exploring and understanding problems until they can make decisions and solve problems on their own appropriately. It comprises three competencies: attitude, knowledge and skills to enable the effective psychological counseling. As a result, students are able to solve problems and develop themselves to their full potential.

Keywords: Counseling Competency, Advisory Teachers

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ E-mail : Patcharee.tk@bru.ac.th

² ดร., ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเลพิทยฯ สพม.กำแพงเพชร E-mail : Chet_juntana@hotmail.com

บทนำ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังทั้งวิชาความรู้และความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน เป็นผู้สร้างพัฒนาการให้เด็กมีความรู้ความสามารถอย่างมีมิติครบทุกส่วน โดยผ่านทางด้านวิชาการคือการเรียนการสอนวิชาการต่างๆ แต่หน้าที่ของครูไม่ได้เป็นแค่เพียงผู้สอนเท่านั้น ยังมีหน้าที่พิเศษอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษา เช่น เป็นครูแนะแนว ครูอนามัยโรงเรียน และทำหน้าที่ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียน คอยชี้แนะทั้งเรื่องการเรียนรู้และเรื่องส่วนตัว เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนปลูกฝังและให้การปรึกษาแก่ผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีทักษะชีวิตและทักษะสังคม พัฒนาดตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สามารถคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองได้อย่างรอบคอบและเหมาะสม (สุวิस्ता คำผิว, 2553; เพ็ญญา กุลนาคดล, 2557; กรกฎา นักคิม, 2559; อรุณีย์ เกิดในมงคล, 2559; วราจณา โสมะนันท์, 2562) ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนจึงคาดหวังให้ครูเป็นที่พึ่งทางใจ ให้ความอบอุ่นและสามารถให้การปรึกษาได้ ถึงแม้ว่าครูพยายามที่จะให้การปรึกษาดูแล แนะนำผู้เรียนในการแก้ไขปัญหา แต่ส่วนใหญ่เป็นการให้คำแนะนำสั่งสอน คือครูใช้แนวทางการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนด้วยวิธีการให้คำแนะนำกับนักเรียนไปปฏิบัติตามประสบการณ์ของครู เมื่อผู้เรียนนำไปปฏิบัติแล้วบางครั้งไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนไม่กล้าเปิดเผยปัญหาทางจิตใจหรือปัญหาส่วนตัวสักๆ เพราะกลัวว่าจะมีความผิดในสายตาครูหรือกลัวความลับรั่วไหล จึงยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเหล่านั้นเกิดความไว้วางใจและอยากที่จะระบายความรู้สึกของตน รวมถึงช่องว่างระหว่างวัยของครูและผู้เรียน ทำให้การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และประเด็นสำคัญที่ค้นพบคือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่จำเป็นและขาดความมั่นใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ในเรื่องการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อให้ครูมีสมรรถนะและสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (อาตัม นิละไพจิตร, 2553; กรกฎา นักคิม, 2559; บุญเลิศ คำปิ่น และญาณินท์ คุณา, 2561; วราจณา โสมะนันท์, 2561; ยุพาวดี เกริกกุลธร และคณะ, 2561)

การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยเหลือผู้ที่มีความทุกข์หรือสับสนทางอารมณ์และจิตใจให้เข้าใจปัญหา เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้ที่เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อม สามารถบรรเทาความทุกข์ใจ ได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการคิดและตั้งเป้าหมายเพื่อตัดสินใจในการหาทางออก วางแผนแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ และส่วนตัว สังคมได้ สามารถพัฒนาดนไปสู่การเปลี่ยนแปลง เดิมความสมบูรณ์ในตนเอง ค้นพบเป้าหมายของชีวิต และพัฒนาสู่ความงอกงาม รวมถึงสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (Hansen, Rossberg and Cramer, 1994; Nelson-Jones, 2012; Corey, 2013; เรียม ศรีทอง, 2548; จีน แบร์, 2549) โดยการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกระบวนการที่ใช้รูปแบบทางทฤษฎีร่วมกัน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษา โดยอาศัยการสื่อสารแบบสองทางระหว่างบุคคลๆ หนึ่งในฐานะผู้ให้การปรึกษามีหน้าที่เอื้ออำนวยให้อีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้รับการปรึกษาได้สำรวจทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ปัญหาและสามารถทำให้ผู้รับการปรึกษาแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง การปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะไม่มีคำตอบสำเร็จรูปหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เฉพาะเจาะจง แนวทางการแก้ปัญหาในแต่ละกรณีขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพปัญหา โดยผู้รับการปรึกษาจะเป็น ผู้ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาคด้วยตัวเองผ่านการวิเคราะห์ทำความเข้าใจในปัญหาและตรวจสอบแนวคิดการแก้ปัญหาของตนเองโดยเน้นปัจจุบัน เพื่อให้อยู่ในโลกของความเป็นจริงและสามารถค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ ในกระบวนการนี้ผู้ให้การปรึกษาจะใช้กลวิธีต่างๆ ซึ่งอาจใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบรายบุคคล แบบกลุ่มหรือแบบครอบครัว เพื่อเอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่งเสริมทักษะการเผชิญปัญหา การตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงความสามารถในการพัฒนาดตนเอง (วัชร ทรัพย์มี, 2550; กรกฎา นักคิม, 2559; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะเป็นวิธีการที่ช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้พัฒนาสมรรถภาพในด้านต่างๆ ทั้งเจตคติ ความรู้ และทักษะ รวมถึงการมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติด้วยโดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้ โดยการกระทำ การสอนอย่างเป็นระบบ และการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในอันที่จะทำให้ผู้ที่เข้าร่วมกระบวนการดังกล่าวมีการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

นิยามของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นภารกิจสำคัญในการช่วยเหลือให้ผู้รับการปรึกษามีความเข้าใจตน เข้าใจปัญหา เข้าใจผู้ที่เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อม นำตนไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสู่ความงอกงามต่อไปได้ จึงมีหน่วยงานและนักวิชาการได้นิยามของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาไว้หลากหลาย ดังเช่น สมาคมการปรึกษาเชิงจิตวิทยานานาชาติ (International Association for Counselling: IRTAC) และ สมาคมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแห่งสหราชอาณาจักร (British Association for Counselling: BAC) ให้นิยามจิตวิทยาการปรึกษาที่คล้ายคลึงกันว่า เป็นวิธีการการใช้ทักษะแห่งการสร้างความสัมพันธ์ในการเอื้ออำนวยให้เกิดการรู้จักตนเอง และการตอบสนองต่อผู้อื่นโดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นโอกาสให้บุคคลได้สำรวจตนเอง พัฒนาศักยภาพของบุคคลในเชิงบวก จุดมุ่งหมายโดยรวมคือการสร้างโอกาสให้บุคคลได้ใช้ชีวิตในทางที่นำพึงพอใจและสร้างสรรค์ ทำให้ชีวิตชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ เรียม ศรีทอง (2548) กล่าวว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นการสร้างเสริมบรรยากาศแห่งการช่วยเหลือระหว่างผู้รับบริการที่เผชิญความทุกข์ด้านต่างๆ กับผู้บริการปรึกษา ผู้มีความรู้ และประสบการณ์ตามแนววิชาชีพทางจิตวิทยาการปรึกษาและเต็มใจให้การช่วยเหลือให้ผู้รับบริการสามารถเข้าใจตนเข้าใจปัญหาและสิ่งแวดล้อม และสามารถคิดและตัดสินใจที่จะพัฒนาตนต่อไปได้ ผ่านการสื่อสารอันอ่อนโยนตามศาสตร์ทางจิตวิทยาแห่งการช่วยเหลือ ซึ่งปฏิบัติงานภายใต้จรรยาบรรณวิชาชีพ รวมถึง จีน แบร์รี่ (2549) และ มัลลิวรี อุดลัฒนศิริ (2554) นิยามของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาไว้คล้ายคลึงกันว่าเป็นกระบวนการที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การปรึกษากับผู้รับปรึกษา อาศัยการสื่อสารแบบสองทางระหว่างบุคคลๆ หนึ่ง โดยการสนทนาหรือการพูดคุยกันอย่างมีเป้าหมาย ในฐานะผู้ให้การปรึกษามีหน้าที่เอื้ออำนวยให้อีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้รับการปรึกษาได้สำรวจทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ปัญหาและสามารถทำให้ผู้รับการปรึกษาแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะ ขั้นตอน และทฤษฎีของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อให้ผู้มีปัญหาหรือผู้รับการปรึกษามีความรู้สึกอบอุ่นใจว่าได้รับการยอมรับ และเกิดความรู้สึกไว้วางใจ พร้อมทั้งจะเปิดเผยความรู้สึกหรือปัญหาของตน เกิดการเรียนรู้สาเหตุของปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่จนสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหานั้นเรื่องต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยา หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลด้วยการสื่อสารแบบสองทางอย่างมีเป้าหมาย โดยผู้ให้การปรึกษาจะเป็นผู้ช่วยสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพ ตลอดจนใช้กระบวนการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเอื้ออำนวยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความรู้สึกไว้วางใจ พร้อมทั้งจะเปิดเผยความรู้สึกของตนเองในการสำรวจทำความเข้าใจกับปัญหาจนสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหานั้นเรื่องต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

สมรรถนะและสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

คำว่า สมรรถนะ (competency) มีความหมายตามพจนานุกรมว่า ความสามารถหรือ ชัดจำกัด ในภาษาอังกฤษ มีคำที่มีความหมายคล้ายกันอยู่หลายคำ ได้แก่ Capability, Ability, Proficiency, Expertise, Skill, Fitness, Aptitude ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า สมรรถนะ (Competency)

สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมภายในตัวบุคคล โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ แรงจูงใจ รวมทั้งคุณลักษณะต่างๆ เป็นแรงผลักดันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นชุดของความสามารถที่สำคัญในการดำเนินการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะการสื่อสาร และการแสดงออกทางพฤติกรรม (Ridley, Mollen, and Kelly, 2011; Arbin, et al., 2019)

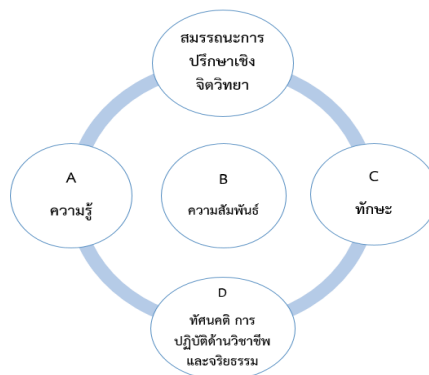
อาร์บิน และคณะ (Arbin, et al., 2019) กล่าวว่า สมรรถนะการดำเนินการด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะมีประสิทธิภาพได้ ต้องอาศัยผู้ที่มีความสามารถในการให้การปรึกษา ซึ่งความสามารถในการให้การปรึกษาจะต้องมีความเชี่ยวชาญโดยผู้ให้การปรึกษา เพราะ

1. ความสามารถในการให้การปรึกษาเป็นชุดของทักษะที่ต้องเป็นของผู้ให้การปรึกษาในการดำเนินการบริการให้การปรึกษา
2. ความสามารถในการให้การปรึกษา สามารถช่วยผู้ให้การปรึกษาในการอำนวยความสะดวกให้นักเรียนในการเข้าถึงการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมที่สุด
3. ความสามารถในการให้การปรึกษา สามารถสนับสนุนบริการให้การปรึกษาที่มีคุณภาพและให้ผลประโยชน์สำหรับทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน
4. การพัฒนาความสามารถในการให้การปรึกษาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการบริการให้การปรึกษาอย่างเหมาะสมที่สุด

สถาบันที่ปรึกษาแนะแนวแห่งไอร์แลนด์ (Institute of Guidance Counsellors in Ireland, 2013) ระบุว่า สมรรถนะของผู้ให้การปรึกษาจะต้องมีความสามารถหลักของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านความรู้ (A)
2. ด้านความสัมพันธ์ (B)
3. ด้านทักษะ (C)
4. ด้านทัศนคติ การปฏิบัติด้านวิชาชีพและจริยธรรม (D)

กรอบสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งเรียกว่า กรอบสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา A-D แสดงดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา A-D

ที่มา : สถาบันที่ปรึกษาแนะแนวแห่งไอร์แลนด์ (Institute of Guidance Counsellors in Ireland, 2013)

ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา และการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยเซาท์เทิร์น อิลลินอยส์ (Southern Illinois University) ได้กำหนดสมรรถนะในการให้บริการศึกษาไว้ 7 สมรรถนะ ได้แก่ (กฤตวรรณ คำสม, 2554)

1. สมรรถนะด้านสัมพันธภาพในการให้บริการศึกษา หมายถึง ความสามารถสร้างและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการให้บริการศึกษา
2. สมรรถนะด้านความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถที่จะประเมินประเด็นปัญหาของผู้รับการศึกษาและความสามารถในการสังเกตความเคลื่อนไหวของสัมพันธภาพในการให้บริการศึกษา
3. สมรรถนะด้านการบูรณาการทฤษฎี หมายถึง ความสามารถที่จะผสมผสานการสังเกตกับทฤษฎี ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือเป็นอย่างเหมาะสม
4. สมรรถนะด้านการรับข้อเสนอแนะ หมายถึง ความสามารถในการให้ความร่วมมือกับเพื่อนผู้ดูแลและไม่แสดงพฤติกรรมปกป้องตนเองในขณะที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับและการประเมินผล
5. สมรรถนะในการบริหารจัดการกับปัญหาทั่วไป หมายถึง ความสามารถในการรับผิดชอบในทางปฏิบัติให้สำเร็จและให้ความเท่าเทียมกันกับผู้รับคำปรึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
6. สมรรถนะด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีจรรยาบรรณ หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกันในพฤติกรรมของการเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ตัดสินใจ และการแสดงตัวตนอย่างผู้เชี่ยวชาญ

สรุปได้ว่า สมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาสามารถช่วยเหลือผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้รับการศึกษาได้สำรวจทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นปัญหา และสามารถทำให้ผู้รับการศึกษาแสวงหาทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมจนสามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ

องค์ประกอบของสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

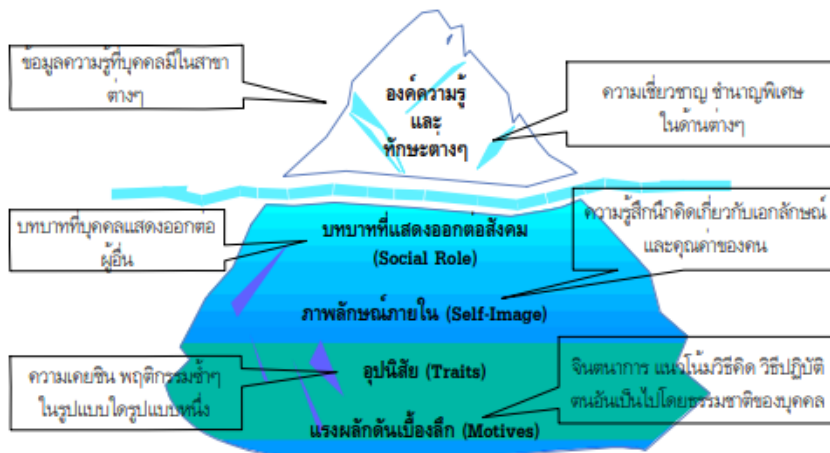
สมรรถนะเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่สามารถวัดและประเมินได้ สมรรถนะของคนในแต่ละยุคสมัยมีหลากหลายและแตกต่างกันตามความจำเป็นของการดำรงชีวิตในยุคหนึ่งๆ เนื่องจากสมรรถนะเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานและดำรงชีวิต

ในอดีตหากเอ่ยถึง สมรรถนะ (Competency) คนส่วนใหญ่มักคิดถึงเครื่องยนต์กลไกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ เครื่องจักร แต่เมื่อ เดวิด ซี. แม็กเคลลันด์ (David C. McClelland) แห่ง มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดได้นำเสนอโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) โดยแบ่งเป็นภูเขาน้ำแข็ง 2 ส่วนคือ ส่วนเหนือน้ำ และส่วนใต้น้ำในการอธิบายแนวคิดสมรรถนะของบุคคล ความสนใจเรื่องสมรรถนะของบุคคลก็มีแพร่หลายมากขึ้น (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562) ดังนั้น จึงมีผู้ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะไว้หลากหลายและได้เปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็ง 2 ส่วน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบองค์ประกอบสมรรถนะ

ภูเขาน้ำแข็ง	McClelland	Boyatzis	Spencer and Spencer	Bloom
ส่วนเหนือน้ำ	- ความรู้	- ภาพลักษณ์ (ความเข้าใจ)	- ความรู้	- พุทธิพิสัย
	- ทักษะ	- ทักษะ	- ทักษะ	- ทักษะพิสัย
ส่วนใต้น้ำ	- อัตมโนทัศน์	- แรงจูงใจ	- บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม	เจตคติพิสัย
	- ลักษณะนิสัย	- ลักษณะเฉพาะ	- ภาพลักษณ์ภายใน	
	- แรงจูงใจ	- บทบาททางสังคม	- อุปนิสัยหรือคุณลักษณะ - แรงผลักดันเบื้องต้น	

องค์ประกอบของสมรรถนะในทัศนะของนักวิชาการ ได้แก่ แม็กเคลลันด์ (McClelland, 1993 อ้างถึงใน สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ, 2549) โบยาทซีส (Boyatzis, 1982 อ้างถึงใน กมลชนก ภาคภูมิ, 2556) สเปนเซอร์ และ สเปนเซอร์ (Spencer and Spencer, 1993 อ้างถึงใน เสน่ห์ จุ้ยโต, 2559) และบลูม (Bloom, 1987 อ้างถึงใน เสน่ห์ จุ้ยโต, 2559) ได้อาศัยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนเหนือน้ำเป็นคุณลักษณะที่บุคคลมีอยู่ สามารถมองเห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ ได้แก่ ด้านความรู้และด้านทักษะ และส่วนใต้น้ำเป็นคุณลักษณะที่บุคคลมีอยู่ แต่มองเห็นได้ยากและพัฒนาได้ยาก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น เจตคติ อัตมโนทัศน์ ลักษณะนิสัย แรงจูงใจ แรงผลักดัน บทบาททางสังคม ภาพลักษณ์ภายใน เป็นต้น สำหรับบทความนี้ ผู้เขียนได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็น 3 ด้านตามฐานแนวคิดโมเดลภูเขาน้ำแข็ง คือ ด้านเจตคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ แสดงดังภาพประกอบที่ 2 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2 โมเดลภูเขาน้ำแข็งตามแนวคิดของ McClelland
ที่มา : กัณยารัตน์ เมืองแก้ว (2563)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะในทัศนะของนักวิชาการโดยอาศัยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนเหนือน้ำ เป็นคุณลักษณะที่บุคคลมีอยู่ สามารถมองเห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ ได้แก่ ด้านความรู้และด้านทักษะ และ ส่วนใต้น้ำ เป็นคุณลักษณะที่บุคคลมีอยู่ แต่มองเห็นได้ยากและพัฒนาได้ยาก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น เจตคติ อัตมโนทัศน์ ลักษณะนิสัย แรงจูงใจ แรงผลักดัน บทบาททางสังคม ภาพลักษณ์ภายใน เป็นต้น สำหรับบทความนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะเป็น 3 ด้านตามฐานแนวคิดโมเดลภูเขาน้ำแข็ง คือ ด้านเจตคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ

ขอบข่ายการพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

เพื่อให้ครูที่ปรึกษาสามารถพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในด้านเจตคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะได้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยนำเสนอเป็น ขอบข่ายสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้ครูที่ปรึกษาใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็น รายละเอียดขอบข่ายสมรรถนะมีดังนี้

1. สมรรถนะด้านเจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของครูที่ปรึกษาที่มีต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและผู้รับ การปรึกษา ได้แก่ ความรู้สึกดีและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้รับการศึกษา การตระหนักในบทบาทหน้าที่ของครูผู้ให้ การปรึกษา การเห็นประโยชน์และเห็นคุณค่าต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

2. สมรรถนะด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาในด้านการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ปรึกษาเชิงจิตวิทยา ได้แก่ พฤติกรรมวัยรุ่น ปัญหาและแนวทางแก้ไข ความรู้เบื้องต้นของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และขั้นตอนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยมีสาระเนื้อหา ดังนี้

2.1 พฤติกรรมวัยรุ่น หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาการวัยรุ่น พฤติกรรมที่เป็นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ของวัยรุ่น เกณฑ์การพิจารณาพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาและการหาแนวทางการช่วยเหลือวัยรุ่น

2.2 ความรู้เบื้องต้นของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของการปรึกษาเชิง จิตวิทยา ความสำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา วัตถุประสงค์ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จุดมุ่งหมายของการปรึกษา เชิงจิตวิทยา รูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ระยะเวลาที่ใช้ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา คุณสมบัติของผู้ให้การปรึกษาเชิง จิตวิทยา จรรยาบรรณของผู้ให้การปรึกษา

2.3 ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการปรึกษาที่เป็นทักษะพื้นฐานเบื้องต้นใน การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ประกอบด้วย 11 ทักษะ ได้แก่ การใส่ใจ การนำ การถาม การฟัง การเรียบ การสะท้อนกลับ การทวนซ้ำ การสรุปความ การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลและคำแนะนำ และการชี้ผลที่ตามมา

2.4 ขั้นตอนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับขั้นตอนที่เป็นตัวกำหนดแนวทางช่วยเหลือที่ เป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน ช่วยให้การปรึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้าง สัมพันธภาพ ขั้นที่ 2 การสำรวจปัญหา ขั้นที่ 3 การเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 4 การวางแผนแก้ไขปัญหา และขั้นที่ 5 การยุติ การปรึกษา

3. สมรรถนะด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิคทางด้านทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ครูที่ ปรึกษาได้ผ่านการฝึกปฏิบัติการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ประกอบด้วย 11 ทักษะ โดยมีแนวทางปฏิบัติการใช้ทักษะ ดังนี้

3.1 ทักษะการใส่ใจ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาในการแสดงออกด้วยภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ที่บ่งบอกถึงความกระตือรือร้น การให้เกียรติ ความสนใจที่จะช่วยเหลือ

3.2 ทักษะการนำ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาในการใช้ประโยคบอกเล่า เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาพูดถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่ต้องการ และใช้ประโยคคำถาม เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นหรือรายละเอียดอื่นๆ เพิ่มเติม

3.3 ทักษะการฟัง หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาในการตั้งใจ จดจ่อระหว่างการฟังและการมองเห็นผู้รับการปรึกษา เพื่อแสดงความเข้าใจและติดตามเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง

3.4 ทักษะการถาม หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาให้โอกาสผู้รับการปรึกษาได้เล่าเรื่องราวที่ต้องการปรึกษา รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดตลอดจนความเชื่อของผู้รับการปรึกษา

3.5 ทักษะการเงียบ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาได้ปล่อยให้ผู้รับการปรึกษามีช่วงระยะเวลาได้คิดทบทวนเรื่องราวของตัวเอง โดยไม่มีการสื่อสารเกิดขึ้นในขณะนั้น

3.6 ทักษะการสะท้อนกลับ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาในการตอบสนองผู้รับการปรึกษา เพื่อบอกความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก และสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะให้การปรึกษา

3.7 ทักษะการทวนซ้ำ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาได้พูดซ้ำในเรื่องที่ผู้รับการปรึกษากล่าวอีกเรื่องหนึ่ง โดยคงสาระสำคัญของเนื้อหา หรือความรู้สึกไว้ตามเดิม

3.8 ทักษะการสรุปความ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาในการรวบรวมเนื้อหาและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาที่เกิดขึ้นในระหว่างปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเข้าใจให้ตรงกัน

3.9 ทักษะการให้กำลังใจ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาในการแสดงความสนใจเข้าใจในสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาพูดและสนับสนุนให้พูดต่อไป

3.10 ทักษะการให้ข้อมูลและคำแนะนำ หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาในการให้ข้อมูล รายละเอียดต่างๆ ที่จำเป็น และแนะนำแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมให้แก่ผู้รับการปรึกษา

3.11 ทักษะการชี้ผลที่ตามมา หมายถึง ความสามารถของครูที่ปรึกษาที่เน้นให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการคิด การกระทำหรือการวางแผนปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเจตคติ ด้านความรู้และด้านทักษะ จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามองเห็นกรอบแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดี มีความรู้ มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านจิตวิทยาเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ด้านการจัดอบรมครูเกี่ยวกับจิตวิทยาเชิงจิตวิทยา จึงได้ประมวลความรู้และขอสรุป เพื่อให้ครูที่ปรึกษานำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านเจตคติ ได้แก่

1.1 เริ่มต้นจากการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ อบอุ่น เป็นมิตร ซึ่งผู้รับการปรึกษาสามารถรับรู้ได้ และจะเกิดการร่วมมือ และถ่ายทอดเรื่องราว สภาพปัญหาต่างๆ อย่างตรงไปตรงมา จึงทำให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจถึงตัวตนของผู้รับการปรึกษาได้

1.2 สำรว่าตัวเรามีอะไรที่ดี มีทรัพยากรอะไรที่มีคุณค่า ทำให้เราได้คิดทบทวน รู้จักตนเองมากขึ้น เหมือนได้ค้นพบตนเอง หันมามองในสิ่งที่ตนมีอยู่และช่วยสนับสนุนให้เราเป็นเราอย่างทุกวันนี้

1.3 การใช้กิจกรรมภูเขาน้ำแข็งเพื่อสำรวจและทำความเข้าใจมนุษย์ สามารถช่วยให้ผู้ให้การศึกษาเห็นภาพตัวตนของผู้รับการศึกษา รวมถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

2. สมรรถนะด้านความรู้ ได้แก่

2.1 การระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง ธรรมชาติของวัยรุ่น อย่างอิสระ โดยไม่มีการอภิปรายว่า ความคิดที่เสนอถูกผิด เหมาะสมมากน้อยเพียงใด จนกว่าผู้เข้าอบรมเสนอความคิดครบทุกคนแล้ว จึงร่วมกันวิเคราะห์ พิจารณา และประเมินค่าของความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมทุกความคิดเห็น จากนั้นจึงหลอมรวมความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจธรรมชาติวัยรุ่นได้

2.2 การระดมความคิดเห็นเพื่อตอบคำถามความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาลงในกระดาษ เพื่อเป็นการสำรวจความรู้เดิมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรม และให้ผู้เข้าอบรมออกมาเสนอคำตอบ

2.3 การใช้กิจกรรมจิ๊กซอว์ โดยการแบ่งกลุ่ม แล้วให้ผู้เข้าอบรมในกลุ่มไปศึกษาเนื้อหาหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งกับกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ซ้อนกัน เมื่อเสร็จงานแล้วเข้ากลุ่มเดิม แล้วสอนเพื่อนในสิ่งที่ตนได้รู้มา ทำให้ทั้งกลุ่มได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยเท่าเทียมกัน ทำให้เข้าใจความรู้อีกมากขึ้น

3. สมรรถนะด้านทักษะ ได้แก่

3.1 การฝึกสวมบทบาทสมมติในการจำลองสถานการณ์ ทำให้ได้ฝึกผ่านสถานการณ์จริง โดยใช้หลักการทฤษฎีและเทคนิคการปรึกษาตามที่ได้รับการฝึกอบรมมา ทำให้สามารถเข้าใจและวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา และอุปสรรคของผู้ที่มาขอรับการศึกษาได้อย่างชัดเจน

3.2 การฝึกปฏิบัติผ่านการจำลองสถานการณ์ ช่วยให้ผู้ให้การศึกษาได้ฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ตามจึงเกิดความมั่นใจในการปรึกษามากขึ้น

บทสรุป

ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมนักเรียน ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาต้องอาศัยครูที่มีสมรรถนะด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยกระบวนการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูที่ปรึกษามี 3 ด้านคือ ด้านเจตคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ โดยกรอบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มีดังนี้

1. ด้านเจตคติ สมรรถนะที่ครูที่ปรึกษาควรพัฒนา ประกอบด้วย ความรู้สึกดีและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้รับการศึกษา การตระหนักในบทบาทหน้าที่ของครูผู้ให้การศึกษา การเห็นประโยชน์และเห็นคุณค่าต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

2. ด้านความรู้ สมรรถนะที่ครูที่ปรึกษาควรพัฒนา ประกอบด้วย พฤติกรรมวัยรุ่น ปัญหาและแนวทางแก้ไข ความรู้เบื้องต้นของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และขั้นตอนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

3. ด้านทักษะ สมรรถนะที่ครูที่ปรึกษาควรพัฒนา ประกอบด้วย ทักษะการปรึกษาที่เป็นทักษะพื้นฐานเบื้องต้นในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ประกอบด้วย 11 ทักษะ ได้แก่ การใส่ใจ การนำ การถาม การฟัง การเรียบ การสะท้อนกลับ การทวนซ้ำ การสรุปความ การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลและคำแนะนำ และการชี้ผลที่ตาม ดังนั้น หากครูที่ปรึกษามีสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่เพิ่มขึ้น มีความมั่นใจและสามารถให้การปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในความรับผิดชอบ จะเกิดประโยชน์ในระยะยาวและกว้างขวางจะช่วยป้องกันหรือช่วยลดปัญหาของนักเรียนได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ภาคภูมิ. (2556). *การพัฒนาารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน*. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กรกฏา นักร้อง. (2559). สมรรถนะครูที่ปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) เขตภาคกลาง. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 88-102.
- กฤตวรรณ คำสม. (2554). *การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน*. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กันยารัตน์ เมืองแก้ว. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวมนุษยนิยมเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคม โดยมีความสอดคล้องกลมกลืนในตนของนักศึกษาจิตวิทยาเป็นตัวแปรส่งผ่าน*. (ปริญญาานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิ้น แบรี่. (2549). *การให้การปรึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เจริญวิทยการพิมพ์.
- บุญเลิศ คำปัน และญาณินท์ คุณา. (2561). บริการปรึกษาวัยรุ่นภาวะวิกฤต ในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. ใน *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 18 และลำปางวิจัย ครั้งที่ 4 (208-228)*, ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- เพ็ญญา กลุณภาค. (2557). *การพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาวัยรุ่นของอาจารย์ที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี*. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 20(2), 206-220.
- มัลลวีร์ อดุลวัฒน์ศิริ. (2554). *เทคนิคการให้คำปรึกษา : การนำไปใช้*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- ยุพาวดี เกริกกุลธร และคณะ. (2561). *การพัฒนาสมรรถนะครูที่ปรึกษาตามแนวคิดการมีสติและการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน*. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(4), 1541-1555.
- ริชาร์ด เนลสัน โจนส์. (2552). *คู่มือให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้อื่น : ทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคู่มือปฏิบัติการ = Basic Counseling Skills & A Helper's Manual*. แปลโดย นวลศิริ เปาโรหิตย์ และเมธินันท์ ภิญญชน, กรุงเทพฯ: พี มีเดีย.
- เรียม ศรีทอง. (2548). *จิตวิทยาการปรึกษาเบื้องต้น : ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วรางคณา โสมะนันท์. (2561). *ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเบื้องต้นสำหรับครูประจำชั้น*. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8(2), 173-185.
- วรางคณา โสมะนันท์. (2562). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเบื้องต้นสำหรับครูประจำชั้นระดับชั้นมัธยมศึกษา*. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(1), 315-336.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2550). *กระบวนการปรึกษา ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ (Literacy) ฉบับราชบัณฑิตยสภา*, กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

- สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศรีวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- สุวิस्ता คำผิว. (2553). ผลของชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา สำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส. *วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 10(3), 127-134.
- เสนห์ จุ้ยโต. (2559). *องค์การสมัยใหม่สู่องค์กรสมรรถนะสูง*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาดัม นิละไพจิตร. (2553). *การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มสำหรับครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม*. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุรปริย เกิดในมงคล. (2559). ผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือนักเรียนแบบการให้คำปรึกษากลุ่มของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 36-48.
- Arbin, J.S. et al. (2019). Structural model of counseling competency. *Cakrawala Pendidikan*. 38(1), 45-62. doi: 10.21831/cp.v38i1.21509
- Corey, G. (2013). *Theory and practice of counseling and psychotherapy*. 9th ed. Pacific Grove, Calif: Brooks/Cole.
- Hansen, James C., Rossberg, Robert H. Cramer, Stanley H., (1994). *Counseling Theory and Process*. 5th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Institute of Guidance Counsellors in Ireland. (2013). *A vision for the future practice of guidance counselling in Ireland: A discussion document for members (Draft)*. Dublin: Author.
- Nelson-Jones, R. (2012). *Basic Counselling Skills: A Helper's Manual*. 3rd ed. London: SAGE.
- Ridley, C. R., Mollen, D., & Kelly, S. M. (2011). Counseling competence: Application and implications of a model. *The Counseling Psychologist*, 39(6), 865-886.